

18. YÜZYIL ŞAİRLERİNDEN NEDRET VE DİVANÇESİ A 18th CENTURY POET, NEDRET AND HIS DIVANCHE

Kürşat Samil ŞAHİN*

Öz

Hayatı hakkındaki bilgiler son derece sınırlı olan ve şiirlerinde Nedret mahlasını kullanan şairin doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Edebiyat tarihlerinde yer almayan ve XIX. yüzyılın ilk çeyreğine kadar İstanbul'da yaşadığı, tersane eminliğinde kâtip olduğu tahmin edilen şairin günümüze ulaşan küçük bir divanı vardır. Eserde, 4 manzum dua, 1 münacât, 2 tarih, 1 tahmis, 1 terki-i bend, 1 bahariyye, 58 gazel ve 4 müfred bulunmaktadır. Genellikle âşıkane konulara yer verdiği, samimi ve konuşma diline yakın bir ifadeyle kaleme aldığı gazellerinde Nedim etkisi kendini hissettirir.

Çalışmada Nedret'in hayatı ve eseri hakkında bilgi verilmiş, *Divançe*'de yer alan şiirler günümüz harflerine aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klâsik Türk Edebiyatı, XVIII. Yüzyıl, Nedret, Divançe.

Abstract

The date of birth and death of the poet, who uses pseudo-name of Nedret in his poems, and of whom there is very limited information about, is unknown. Today, there is a small divan of the poet who is not included in literary history and who presumably lived in Istanbul until the first quarter of 19th century and worked as a clerk in the shipyard. There are 4 poetic prayers, 1 munacat, 2 historicals, 1 tahmis, 1 terki-i bend, 1 Bahariyye, 58 ghazals, and 4 singular pieces in this work. The influence of Nedim can be seen in his ghazals where he usually places on affectionate topics and uses a sincere language of speech.

In this study, information about Nedret's life and his work has been given, and the poems in Divanche have been transcribed into today's letters.

Keywords: Classical Turkish Literature, 18th Century, Nedret, Divanche.

Giriş

Şair kadrosu bakımından eski edebiyatın en zengin dönemi olan XVIII. yüzyıl, sosyal ve kültürel hayatta yeni bir değişimin başladığı ve konuşma diline ait deyişlerle yüklü, külfetsiz, açık bir söyleyişe dayanan mahallî üslubun ön plana çıktığı dönemdir. XIX. yüzyılda ise klâsik Türk edebiyatının geçen asrın devamı niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür. XVIII. asırda yaşayan ve şiire yeni bir soluk kazandıran Şeyh Gâlib'den sonra şairler eski ustaları tekrar etmekten öteye gidememiştir. Orijinallik hevesiyle yapmacıklık ve yavanlığa düşülmüş ve Tanzimatla birlikte oluşan yeni edebiyat karşısında klâsik edebiyat gittikçe gücünü kaybetmiştir. Nedim'den sonra o zarif mahalli tarzın etkisinin sürdüğü görülür. Ancak duygu derinliği, ahenk ve hayal zenginliğinin bulunmadığı zevksiz manzumeler artmıştır (Şentürk ve Kartal 2004: 467).

Klâsik edebiyatın son dönemlerinde fazla ilgi görmemiş pek çok şair mevcuttur. Bu şairlerin eserleri gün yüzüne çıkarıldığında dönem değerlendirmelerinin daha isabetli olacağı muhakkaktır. Çalışmada edebiyat tarihlerinde ve bazı temel kaynaklarda adından söz edilmeyen Nedret'in hayatı ve eseri hakkındaki yeni bilgiler ilim âlemine sunulmuştur.

A. Nedret'in Hayatı ve Edebî Kişiliği

Nedret'in hayatı hakkındaki bilgiler son derece sınırlıdır. Şiirlerinde Nedret mahlasını kullanan şairin adı, doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Şaire dair *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*'nde: "*Nedret'in hayatı hakkında tek bilgi, Dîvân'ındaki 19. yüzyılın başlarında hayatta olduğunu gösteren beyitlerdir.*" açıklaması yer almaktadır (Cunbur 2006: 578). Dönem kaynaklarında adı zikredilmeyen Nedret'in nereli olduğu bilinmemektedir. Şairin eserinden hareketle hakkında bazı çıkarımlarda bulunmak mümkündür. "*Du'â-i şehinşâh-ı devrân*" adlı şiirde III. Selim'den bahsetmiştir. Yine Moralı Osman Efendi'nin eski tersane sahasında yaptırdığı zahire ambarı ve çeşme için yazdığı manzumelerden hareketle Nedret'in XIX. yüzyılın başlarında hayatta olduğu anlaşılmaktadır. Nedret'in çeşme için söylediği tarihin "Gel iç mâ'-i zülâl ey teşne-leb bu 'ayn-ı dilcûdan" ibaresinin ebced değeri hicri 1216 (M. 1801-1802)'dir.

Şair, Moralı Osman Efendi'den *Divançe*'de saygıyla bahsetmekte ve dönemin padişahını andıktan sonra eserinde ona yer vermektedir. Osman Efendi Tersane Eminliği, Sadaret Kethüdalığı, Rikâb-ı Hümâyûn Defterdarlığı gibi önemli görevlerde bulunmuştur. O, 1816'da Tophane Nazırlığı yaparken vefat etmiştir (Büyük Larousse, C. 17, 8924). Nedret'in onun emrinde çalışan kâtiplerden olması muhtemeldir.

* Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, elmek: kursatsamil@hotmail.com

İyi bir eğitim almış olan ve Arapça, Farsça bilen Nedret eserinde ilm-i aruz ve belagat gibi konulara da vakıf olduğunu söyler:

Dîvâne gibi ‘ aklı uyup biz de bir eyyâm
Taḥşîl-i funûn eylemege eyledik iḳdâm

Şad ḥ’âhiş-ile fâ’ il ü mef’ ûle çalışdık
İ’ râb u binâ kâ’ idesin eyledik itmâm

Fehm eyleyüp îcâz-ıla itnâb u mecâzı
Bildik ne imiş ma’ na vü tecnîs vehm ü îhâm (Terkib-i Bend-III, v.8)
İstanbul’ da yaşayan şair, eserinde mezhebi hakkında da bilgi vermektedir:
Bu Ḥanîfe mezhebi kâfi saña â’ mâlde
Ṭavr-ı ‘ Oşmânîyi eyle mülkünde i’ tiyâd (Gazel 19/2, v.23)

Ḳapladı ḳalbim ilin mezheb-i nu’ mân-ı Şağfi
Ḥanefiyim Ḥanefiyim Ḥanefiyim Ḥanefi (Ferd, v. 41)

Şair devrinin şiir dilini gazellerine başarılı bir şekilde yansıtmıştır. Gazelerde ağırlıklı olarak âşıkâne konuları ele almıştır. Bazı gazellerinde XVIII. asrın zirve şahsiyetlerinden Nedim’in tesiri hissedilir. Hikemî tarzda söylenmiş gazel fazla yoktur. Nedret, İbrahim Bey’in bir gazeline nazire yazmış ve Zâfi’nin bir gazelinesini de tahmis etmiştir.

Her şair gibi kendini ve şiirlerini yetersiz bulan Nedret bazen şiir konusunda maharetli olduğunu da söylemiştir:

Şem’ bir eski ışıktır sönmesün Nedret gibi
Tâzelendi tâb-ı şi’ rimle firûzân oldu şem’

Nedretâ bu nazm-ı pâk-i dil-pezirîñ virmesün
Ḳaşd-ı tanzîr eyleyen erbâb-ı ṭab’ a inḳibâz

Nedret’in şiirlerinde deyimlere de sıkça rastlanır: Çile çekmek, el çekmek, gam çekmek, kayda düşmek, aşka düşmek, ele geçirmek, kilit vurmak, baş koşmak, başına çalmak, ayağını denk almak, zevale ermek, takat kalmamak, seyre çıkmak, kulak tutmak, menzil dikmek, doğru bildiğin yoldan ayrılmamak, göze girmek gibi.

Şair *Divançe*’de ağırlıklı olarak beşeri aşk ve duygulardan bahsetmiştir. Divan şiirinin sevgili ve âşık anlayışının dışına çıkılmayan bu şiirlerde samimi ve konuşma diline yakın bir üslup hâkimdir.

B. Divançe’nin Şekil ve Muhteva Özellikleri

Eserde sırasıyla 1 Hamdele, 4 manzum dua, 1 münacât, 2 tarih, 1 tahmis, 1 terki-i bent, 1 bahariyye, 58 gazel ve 4 müfred vardır. Divandaki gazellerin harflere göre sayı dağılımı şu şekildedir: Elif (ا) 3, be (ب) 4, te (ت) 2, se (ث) 2, cim (ج) 3, ha (ح) 3, hı (خ) 1, dal (د) 2, zel (ذ) 1, ra (ر) 6, ze (ز) 3, sin (س) 2, şin (ش) 2, sad (ص) 1, dad (ض) 1, ta (ط) 1, za (ظ) 1, ayn (ع) 2, gayn (غ) 1, fe (ف) 1, kaf (ق) 5, kef (ك) 2, lam (ل) 2, mim (م) 2, vav (و) 1, he (ه) 2, lamelif (لا) 1, ye (ی) 1.

Eserin büyük bir kısmını gazeller oluşturmaktadır. Gazellerden 53 tanesi 5 beyitlidir. Birer tane de 7,8 ve 9 beyitlik gazel mevcuttur. Beş beyitten az olan ve nâtamam diye adlandırılan iki gazel vardır ve bunlar dört beyitlidir. Eserdeki bahariyye kasidesi ise 18 beyitten oluşur.

İki tarih manzumesi bulunan *Divançe*’de Morali Osman Efendi’nin yaptırdığı zahire ambarı için kaleme alınan manzumede yalnızca noktalı harflerin hesaplandığı tarih-i mücevher kullanılmıştır. Burada tarih son beytin ikinci mısraında düşülmüştür. Mısra da noktalı harfler hesaplandığında sonuç 1207 çıkmaktadır. Birinci mısradaki “çıkup üçler” ifadesiyle bu tarihten üç çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. Böylece düşürülmek istenen tarihin 1204 olduğu anlaşılmaktadır. Osman Efendi’nin yaptırdığı çeşme için yazılan manzumede ise mısra ya da beyitteki tüm harflerin hesaplanması esasına dayanan tarih-i tam tercih edilmiştir. Son beytin ikinci mısraında yer yer alan tarih 1216’dır.

Divançe’de sekizer beyitlik 11 bentten oluşan bir terki-i bent vardır. Şair terki-i bentte kendi hayatından kesitler sunmuştur. İlk bentte aşk sarhoşu ve vefa ehli olduğunu söyleyen Nedret, bir kâseye bütün cihanı satan bir ehl-i safadır. Akıl ve irfanın karşılaştırıldığı ikinci bentte, Allah’ın sonsuz yaratma kudreti olduğu, iki cihanın zevk ü sefasını ârif olanların süreceği, ilim ve hünerin sırları anlamada tek başına yeterli olmadığı belirtilmiştir. Üçüncü bentte divane gibi akla uyup tahsil-i funûn eylediğini söyleyen şair, hangi konularda eğitim aldığından bahsetmiştir. İlimle irfanın aynı olmadığını dile getirdiği dördüncü bentte, kişinin dünyaya neden geldiğini düşünmesi gerektiği ve aşkın önemine değinilmiştir. Beşinci bentte, gönlünü muhabbet gül bahçesinin bülbülü eyle, bir gül için dikenin eziyetine katlan, bir mumun pervanesi ol, mecazî aşktan hakikî aşka ulaşıp aşkın sırlarına eriş diyen şair, çalışıp çabalayıp taklit vadisinden kurtulmanın önemine değinmiştir. Altıncı bentte kendisinin de eskiden o vadilerde dolaştığını, nice ahu ile mestane ve hemdem olduğunu, dilberleri görünce yakasını parçaladığını söyleyen şair, perişan bir halde gezerken bir güzelin onu kendine bağladığından bahseder. Âşığın başını döndüren bu güzelin vasıfları yedinci bentte anlatılmıştır. Sekizinci bentte iyileşmesi mümkün olmayan bir derde düştüğünü söyleyen şair, feryat figan ederek bu sevdadan kurtulup kendini eğlence meclisleriyle avutmaya başladığından bahseder. Dokuzuncu bentte kendini içkiye verdiği, meyhanede, handa,

dostlarının evinde demlendiğini anlatan Nedret; Göksu, Kireçburnu, Çubuklu gibi semtlerde günlerini geçirdiğinden ve Anadolu'nun değişik yerlerine gittiğinden söz eder. Tekrar İstanbul'a döndüğünü söylediği onuncu bentte, şarabın yasaklandığı, Galata gibi yerlerin kapandığı vurgulanmıştır. İşret diye cevri ü cefa çektiğini anlayan şair, artık bunları bırakıp gönül huzuruna ermiştir. Son bentte kaleminin özelliklerine değinen şair, yazdıklarını safâ erbabına hediye etmiştir.

Toplum ve zamandan şikâyet eden beyitlere rastlanmakla birlikte Nedret'in gazellerinde rindane ve şuhâne söyleyiş hâkimdir. Sade bir dil kullanan şair halk dilinden alınmış ifadelere sıkça yer vermiştir. Ayrıca şiirin etkisini ve müzikalitesini artırmak için tekrarlardan da yararlanmıştır.

Bir sencileyin dilber-i fettân ele girmez
Bir bencileyin 'âşık-ı hayrân ele girmez

Bir sencileyin gülbün-i nevrete gül-endâm
Bir bencileyin bülbül-i nâlân ele girmez

Bir sencileyin hâl-i ruḥ-ı dâğ-ı meḥâsin
Bir bencileyin sînesi sûzân ele girmez

Bir sencileyin cünbiş-i gîsûları yeksân
Bir bencileyin hâli perîşân ele girmez

Bir sencileyin dîdeleri meşrebi hûnî
Bir bencileyin Nedret-i bî-cân ele girmez

B.I. Vezin

Nedret genelde divan şiirinde en sık kullanılan vezinleri tercih etmiştir. Sadece bir gazelinde bahr-i vâfir'i kullanmıştır. Eser boyunca yer alan vezinler ve şiir sayıları şunlardır:

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün: 38

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün: 13

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün: 11

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün: 10

Müfâ' aletün Müfâ' aletün Müfâ' aletün Müfâ' aletün: 1

Birkaç kelimedede zihaf (metin üzerinde gösterilmiştir) ve sıkça yapılan imaleler bulunmasına rağmen şair aruz vezninde başarılıdır.

B.II. Kafiye

Divançe'de yer alan gazellerden 33'ünde mürdef, 24'ünde mücerred ve 1'inde müesses kafiye kullanılmıştır. Manzum dualar, tarihler, münacât, nazire ve tahmiste mücerred, bahariyyede ise mürdef kafiye tercih edilmiştir. 11 bendden oluşan terki-i bendin 1. bendinde müesses, 2,3,4,5,7 ve 8. bendlerde mürdef; 6,9,10 ve 11. bendlerde mücerred kafiye kullanılmıştır.

a) Mücerred kafiye: Sadece revî harfinin tekrarından oluşan kafiye

Kesr-i mir'ât-ı fenâ itmekde seng-âsâ şahâ
Kâtıdır fülâddan daḥî dil-i ehl-i beḳâ

El ḳomaz ki beñzesin âbâya ebnâ-yı beled
Dem-be-dem hayrândır bu sırda şâhib-veled

b) Mürdef kafiye: Revî ile ridf (elif, vav, ye) harfinden oluşan kafiye

Kâkül-i ḥam-der-ḥamıñ çekirdi emmâ piç ü tâb
Şarı lup âḥîr saçın teline oldum kâmyâb

Bir sencileyin dilber-i fettân ele girmez
Bir bencileyin 'âşık-ı hayrân ele girmez

Rind-i bî-kayd-ı cihânım şöret ü nâm istemem
Mest ü medhûş olsam câm-ı gül-fâm istemem

c) Müesses kafiye: Revî harfi ile ridf arasına başka bir harfin (dahil) girmesiyle oluşan kafiye

Olmaz ey meh-rû bilirsin devr-i 'âlem yeknesâḳ
Eylemez kesb-i ta' ayyüş ibn-i âdem yeknesâḳ

Bir mest-i mey-i meygede-i 'aşk u hevâyız
Şüfi değiliz şâf-diliz ehl-i vefâyız

Gazellerin büyük bir bölümünde öne çıkan diğer husus kullanılan rediflerdir. Ek rediflerin dışında kelime rediflerine ağırlık verilmiştir. Tek kelimelik olarak sâ'at, "abes", "revnak", "yeknesak", "meselâ", "istemem", "gel", "idebilsek", "eyler", "eylese", "eyleme", "eylemiş", "eylesin", "eyleme", "ider", "geç", "bâ'is", "ferah", "sah", "lezîz", "te'abbüs" kullanılmış. Birden fazla sözcük olarak ise "olsun mı ya", "itdi bu şeb", "ne mâni", "oldı şem", "yâ hıfz", "mi gelmez", "olduğım demler", "ele girmez", kullanılmıştır.

B.III. Nüsha Tavsifi

Divançe'nin bilinen tek nüshası Ankara Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 2232 numarada kayıtlıdır. 213x157-177x72 mm ölçülerinde kahverengi meşin sırtlı turuncu kâğıt kaplı cilt içerisindedir. Başlıklar ve mahlasların geçtiği yerlerde kırmızı mürekkep, geri kalan kısımlarda ise siyah mürekkep kullanılmıştır. 21 yapraktan oluşan yazmada satır sayısı genellikle 13-15 arasındadır. Talik hatla yazılmış olan eserin sayfaları 1'den başlanarak 42'ye kadar numaralandırılmıştır. İlk sayfada "Hâzâ Divân-ı Nedret Begefendi Hâzretleri" ibaresinden sonra "Divân-ı Nedret" başlığı bulunur. Temmet kısmında "Yâ kâdıyan bi'l-cürme li lâ taqdi iz lâ cürme li/Mâ küntü ensâküm velakin gayyereni şey'un lemlem" ibaresine yer verilmiştir.

B.IV. Metin Neşrinde Takip Edilen Yol

Manzumelerde kullanılan aruz kalıbı her şiirin başında belirtilmiştir.

Metinde zihaf yapılmış yerlere denk gelen uzun sesler asli şekilleriyle yer almış ve italik yazılarak zihafa dikkat çekilmiştir. Vezin bozukluğu, kafiyeye problemi veya vezin farklılığı gibi hususlar dipnotta açıklanmıştır. Şeddeli kelimelerin imlâsında da vezne uyulmuştur.

Arapça ve Farsça kökenli ek ve tamlamaların imlâsında İsmail Ünver'in "Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı makalesinde ifade edilen esaslar dikkate alınmıştır.

Eserdeki varak numaraları köşeli parantezler [] içine alınarak gösterilmiştir.

Metinde silik olan ve okunamayan kelimeler üç nokta "..." ile belirtilmiştir. Tereddüt edilen kelimelerin sonuna soru işareti "?" konulmuştur. Metinde eksik olduğunu düşündüğümüz yerlere yaptığımız ilaveler köşeli parantezler [] içinde yazılmıştır.

Arapça mısra ve beyitler transkribe edilmemiş orijinal halleriyle verilmiştir.

Okunmayan veya tereddüt edilen bazı kelime veya beyitlerin transkripsiyonunun yanında orijinalleri de verilmiştir.

Vezin gereği sesleri düşürülüp bitişik yazılan sözcükler kesme işaretiyle belirtilmiştir (k'ola, n'ışlesün).

Metin neşrinde i- fiili, ile edat/bağlacı ve için edatının yazımında nüshada birleşik ise kesme (-) işaretiyle eklenmiş olduğu kelimeyle birlikte; "ile" edatının vezin gereği kelimeyle "-la", "-le" şeklinde bitişik yazıldığı durumlarda ise bitişik yazılmıştır.

Metnin transkripsiyonunda "ث" harfi için ş; "ح" harfi için h; "خ" harfi için h; "ذ" harfi için z; "ص" harfi için ş; "ض" harfi için z-d; "ط" harfi için t; "ظ" harfi için z; "غ" harfi için g; "ق" harfi için k ve "ك" harfi için ise g-k-ñ harfleri kullanılmıştır. ayın "ع" harfi için (), hemze için (), vâv-ı ma'dûle için () işareti kullanılmıştır. Arapça Farsça kelimelerdeki uzun sesliler â, û, ô, î şeklinde gösterilmiştir.

Sonuç

Biyografik kaynaklarda ismi anılmayan Nedret XVIII. yüzyılda yaşamış ve hayatının büyük bir bölümünü İstanbul'da geçirmiştir. Şairin doğum tarihi ve asıl adı bilinmemektedir. Muhtemelen Morali Osman Efendi'nin yanında görev yapmıştır. Nedret'in elde olan tek eseri *Divançe*'sidir.

Divançe'de toplam 73 şiir bulunmakta ve bunun büyük bir kısmını gazeller oluşturmaktadır. Gazellerde rindâne ve şuhâne üslup öne çıkmaktadır. Şiirlerde halk dilinden olan sözcük ve deyimlere de rastlanmaktadır.

Divançe'de beş farklı aruz kalıbı kullanan şairin vezin konusunda başarılı olduğu görülür. Mürdef ve mücerred kâfiyenin ön plana çıktığı şiirlerin yarısında redif bulunmaktadır.

Nedret, şiirlerinde klâsik Türk şiirinin genel anlam dünyası içerisinde kalmıştır. Birkaç gazeline okunması ve yorumlanması zor söz oyunları bulunmasına rağmen şiirleri anlaşılırdır. Büyük bir bölümü Türkçe kaleme alınmış olan eserde az da olsa Arapça, Farsça mısra ve beyte yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

- CUNBUR, Müjgan (2006). "Nedret", *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, C. 6., s. 578, Ankara: AKM Yay.
Nedret (yz.). *Divançe*, Ankara Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 2232.
"Osman Efendi Morali" (1986). *Büyük Larousse*, C. 17, s. 8924.
ŞENTÜRK, Ahmet Atilla-Kartal, Ahmet (2004). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yay.
ÜNVER, İsmail (1993). "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *Türkoloji Dergisi*, XI, s. 51-89.

C. Metin

Hâzâ Dîvân-ı Nedret Begefendi Hâzretleri Dîvân-ı Nedret

[1]

Besmele:

Bi'smi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm
Fâtiha-i bâb-ı nevâl u na'im

Hamdele

Hamd ola ey kâr-fermâ-yı heme-âlem saña
Raḥmetiñ dünyâda çok ukbâda ammâ câ-be-câ

Mâlik-i rûz-ı cezâsın biz saña kulluḡdayız
İsti'ânet eyleriz senden ilahâ kâdirâ

Toḡrica koy bizleri ol râha kim ol râh-ı râst
Şol katiñdir ki in'âmîla emrin ıṣṭifâ

İtmediñ luṭfuñla yâ Rabb anları maḡzûb u dâl
Yâ mu'in âmîn âmîn isticab da'vâtına

Taşliye

Bizden olsun şad şalât u şad selâm u şad şenâ
Ol nebî-yi zî-cemâle kim iderler dâ'imâ

Zât-ı pâk-ı hâzret-i Haḡḡ u melâ'ik taşliye
Naşş-ı Qur'an üzre cânâ bizde ma'mûruz aña

Tarḡiye

[2]

Encüm-âsâdır bütün aşḡâb u ḡayrû'l-enbiyâ
Mühtedîdirler kılanlar her birine iḡtidâ

Her biriniñ meslek ü meşrebleri maḡşûşdur
Her biri üzre ola Rıdvân u Bârî dâ'imâ

Du'â-i İmâm-ı Erba'a

Çâr imâm-ı çâre-cûy-ı ümmet-i nûr-ı Hudâ
Çâr verd-i ravza-i dîn-i resûl-i müctebâ

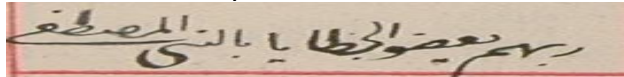
Bû ḡanîfe Şâfi ü Mâlik ü ḡanbel diyü
Çâr yerden her birin yâd eyler erbâb-ı hüdâ

Büy reseddir çâr bâḡ-ı kaşr-ı dîne ser-te-ser
Çâr-sûdan eyleyeler her birine iḡtidâ

Çâr-mîḡ-i re's-i a'dâdır çehâr-ı erkânda
Her biri rahmetle dil-şad ola yâ Rab dâ'imâ

Du'â-i Şâkirdân-İşân

Tâbi'an-ı çâr-imâm-ı çâr-râh-ı ihtidâ
İḡtilâf itdiyse de bir sözde sehven ibtidâ
Merci' elbet imâmî kavlidir âhirine

Du'â-i Şâhân-ı Eslâf-ı Osmâniyân

Vâris-i taht-ı hilâfettir şeh-i 'Osmâniyân
Müttebi' ler han-ı meyâdîn ü mezhebdir aña

Verd-i nu' mânîdür anlar gülşen-i mezhebde hep
Togrısı etmez biri bu yolda hiç 'umd-ı hatâ

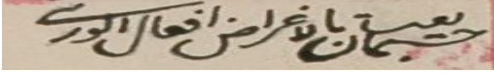
Kâtibânı hurde-nişân-ı 'arûs-ı dîndir
Fârisânı yekke vü tâzân meyâdîn-i vegâ

Mazhar-ı âsâr-ı gufrân olalar oldukça hep
Yerde gökde mihr ü mâh âsârı yer yer rû-nümâ
[3]

Du' â-i Şâhenşâh-ı Devrân

--- --- --- ---
Şâh-ı vaqt u câlis-i taht-ı hilâfet Şeh Selîm
İbn-i Sulţân Muştafa Hanü'l-muzaffer dâ'imâ

Sâlim olsun devlet ü hüddâm-ı ahyârı ile

Resm ü kânûn-ı şahîh-i devletin te'yîd idüp
Eyleye tevfiz-i Allâh işlerinde reh-nümâ

Münâcât

--- --- --- ---
Ey hudâvend-i hâlim-i merhamet-fermây-ı mâ
Mâ gonahkârim ü hâhîm ez to gufrân u 'atâ¹

Gerçi çokdur bizde 'işyân ey hudâvend-i rahîm
'Afvîña ihsânîña ammâ ki yokdur intihâ

Gösterüp yâ Rab cemâliñ ile memnûn oluşal
Yakma nâr-ı hicre ihsân ile her şubh u mesâ

Biz 'uşât-ı zümre-i aşhâb-ı tevhidiz ki yok
Dur ki 'afvîñdan özge bizlere me'vâ vü câ

Çâresâz u haste-gân-ı derd ü dilsin yâ hâkîm
Tesliyet-yâb eyle lutfuñla bizi sen dâ'imâ

Merhûm u mağfûr-leh cennet-mekân Moralı penâh Efendi-zâde ve sâbıkâ rikâb-ı hümâyûn defterdârı ve hâlâ tersâne-i
'âmire emîni devletlü 'inâyetlü veliyyü'n-ni'am 'Osmân Begefendi efendimizin eski tersâne sâhasında müceddeden
inşa ve emlakına muvaffak oldukları zahîre anbarı [4] üzerine yazılan târihtir ki beyt-i târih efendi-i müşârün-ileyh
hâzretlerinin ve kaşide-i ahirlerine mebnî râkamü'l-hurûfuñ manzumesidir

--- --- --- ---
Cenâb-ı Hazret-i Sulţân Selîm Han-ı celîlü's-şân
Ki halka sâye-i haqdır vücûdı zıll-ı râhatdır

O şeh gavş-ı mu'azzamdır ki hiç ot bitmeyen yerler
Añın âsâr-ı gavş-ı himmetiyle pür-tarâvetdir

Zemînin kişte-zârı gıbta-fermâ şahın-ı gül-geşte
Zamân[in] ber u rahmet-bârı kevne 'ayn-ı ni' metdir

Sitânbûl bîm ü kaht u zârdan âzâde devrinde
'İbâdullâh için fikr-i dakîkî kût u kuvvetdir

Zahâ'ir iddihariyçün bu nev anbarı ez-cümle
Binâ itdirmesi bî-tûşegân-ı şehre re'fetdür

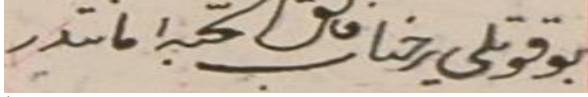
¹ Biz günahkânız, senden ihsan ve af istiyoruz.

Rikâb-ı defterîye bendesi ‘ Osmân efendi kim
Hemîşe himmet-i şâhânesiyle hayra âletdir

İdüp emriyle inşâ kıldı imlâ didi târihin
Bu hîdmet pâdişâh-ı dîne etrâflı hürmetdir

Bu nazmı hâme-i zerrîn ile tahtîre şâyandır
Ki i‘câz u belâgatde sezâ-yı vaşf-ı Nedretdir

Hurûf-ı dânedâr ile çıkup üçler didi târih
Bu kutlu yer Cenâb-ı Fâlıkü’l-hubba emânetdir²

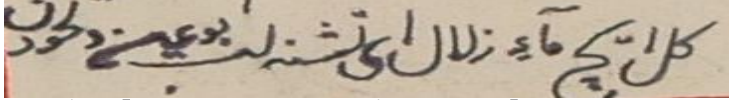
İstavrozda Müşârileyh ‘ Osmân Efendi [5] Hâzretleriniñ verâ-yı sâhilhâne-i şafâ-lâneleri verâsında köşecikde müceddeden inşâ vü icrâsına muvaffîk oldukları mâ’-i lezîz çeşmesi üzerine yazılan târihtir maḥal-i zîk olmağla maḥlaş yazılıp dört beytle iktifâ olunmuşdur.

Rikâb-ı kâmyâbın defterî-i mahmidet-kârı
Cenâb-ı hâzret-i ‘ Osmân efendi kim o her sûdan

Muvaffâqdır cihât-ı hayra zirâ Edhem-i kilki
Sebîl-i berde bir hâṭve girü qalmaz bana cûdan

Mu‘ayyen re‘fetin itdi reh-i ‘atşânede icrâ
Akıtdı sâhil-i cûda yem-i ihsânı bu şudan

Zebân-ı lûlesi söyler fem-i zam‘âne târihin
Gel iç mâ’-i zülâl ey teşne-leb bu ‘ayn-ı dîlcûdan³

Nâsir İbrâhîm Beg Merḥûmuñ Bir Gâzeline Nazîredir

Ey felek hiç böyle vaz‘-ı nâ-be-câ olsun mı ya
Künc-i firḫat dâ‘imâ ‘uşşâka câ olsun mı ya

Sen çekerken her şeb ebr-i ihtifâya ol mehi
Meclis-i ‘uşşâkda ferr ü ziyâ olsun mı ya
[6]

Ṭoğrı söyle kad-ḥamîde eylemegi neylesiñ
Kâmetim kaşîñ gibi ey kaşî yâ olsun mı ya

Ey sitemkâr-ı ḥûbân ekşeri cevri eylese de
‘Âşîk-ı bî-çâreye her dem cefâ olsun mı ya

Mihr ü meh hercâyidir gâhî hüveydâ geh nihân
Mâh-ı rûyân-ı zamân ehl-i vefâ olsun mı ya

Gerd ü ğamdan şafâ-i ‘âlem mükedder olmada
Nedretâ âyîne-i dilde şafâ olsun mı ya

Zâtî Merḥûmuñ Bir Gâzeliniñ Tahmîsidir

Eyler dili keyf mey-i minâ-yı müzehheb
Çün âyine-i câm-ı şafâ şâf u mühezzeb
Şûfî bize ta‘n eyleme gel itme mukarreb

² Hicri 1204 (M. 1789-1790)

³ Hicri 1216 (M. 1801-1802)

Ey sâki du'â-yı kadeh olmasa mücerreb
Suñdikca şafâ virmez idi ağızıma ol leb

Söz diñle gözet sen sen ol aşhâb-ı şafâyı
Terk eyleme câm-ı mey-i hurşid-i liķâyı
Uğratma şaķın bezmine bi-dil büdelâyı
Gel al elüñe eyiği terk eyle riyâyı
Şâfi gerek ey şûfî şafâ ehline meşreb

Şirîn lehim sen beni billâhi severdiñ
Çekdirmez idiñ vaz' u ezâsın baña ferdîñ
'Aşkıyla figân itmedeyim âh o verdîñ
Çün şabr naşib eylemediñ baña yererdiñ
Bu deñlü cefâkâr idüp ol âfeti yâ Rab
[7]

Ey kaşlarımıñ gurreleri gurretü'l-'îd
Ey perçem-i hoş-bûyı dile neşve-i câvid
Ey sine-i billûrı baña merhem-i tecrid
Yâ hüs-n-i sipihrinde hilâl ey yüzi hurşid
Yâ baħr-i cemâlinde gümüş zevrak o ğabğab

Nedret geçeli 'aşkıñla haber-i memâti
Cüyende idi ebhur-ı esmâ vü şifâtı
Buldu hele bir sâhil-i vahdetde necâtı
Zulmetde bulur Hızır gibi âb-ı hayâtı
Vaşlñ ki Hudâ Zâtıye rûzî kıla bir şeb

Terkîb-i Bend

-- . -- . -- . --

I

Bir mest-i mey-i meygede-i 'aşk u hevâyız
Şûfi deĝiliz şâf-diliz ehl-i vefâyız

Divâneleriz râhzen-i mezheb-i 'aqlız
Âvâreleriz sâlik-i râh-ı mübdelâyız

Âyineleriz bizde görür 'aksini 'âlem
Şad şûret-ile anıñ-içün cilve-nümâyız

Biĝâne şandır birini zâhirde gören lîk
Ma' nide velî mahrem-i esrâr-ı Hudâyız

Âzâdeleriz cümle kuyûdât-ı fenâdan
Dilbeste-i esrâr-ı bekâyız 'urefâyız

Şaķlar bizi bir hırķa-i peşmiye cihânda
Bu hânķah-ı dehrde bi-ķayd u ķabâyız

Bir sâĝara nüh kâse-i eflâkı deĝişdik
Bir câma hep ekvânı şatar ehl-i şafâyız

'Âlemde yeter bizlere bir sâĝar-ı serşâr [8]
Olsun seniñ ey hZâce bütün ĝayrı kimim var

II

Pervaz diyecek varı mı var çarķ-ı niĝûnuñ
Cânıñ seve meyl eyleye tâ aña derûnuñ

'Âlemde negim var ise hep zıll u hayâldir
Aldanma ki yokdur şoñı bu kâf ile nûnuñ

Döndermege nâ-çâr merâmınca bu çarhı
Bir pâre gerek var mı meger baht-ı zebûnuñ

‘ Akıyla düşer ehl-i hıred kayda demâdem
Âzâde velî cümlesi erbâb-ı cünûnuñ

Post itmededir rütbe-i rânâyı bu mi‘ yâr
Ref‘ itmededir qadrini her câhil u dûnuñ

Düşmen yetişür tâli‘-i erbâb-ı kemâle
‘ Add itnese ‘advânını hiç gayrı ‘adûnuñ

‘ İlm ü hüner ü dâniş ü ‘ aql eylemez aççe
Baht olmayacak fâ‘idesi yok bu şamûnuñ

‘ Âkil süremez hâşılı zevkım bu fenânıñ
‘ Ârifler ider zevk u safâsın dü cihânıñ

III

Divâne gibi ‘ aqla uyup biz de bir eyyâm
Taşıl-i funûn eylemege eyledik iqdâm

Maşrûf idüp evkâtımızı şarfa muqaddem
Geh kelmelere eyledik i‘lâl ü geh idgâm

Şad h‘âhiş-ile fâ‘il ü mef‘üle çalışdık
İ‘râb u binâ kâ‘idesin eyledik itmâm

Tertîb idüp envâ‘i kıyâsâtı netice
Hâşmı giderek eyledik âdâb-ıla ilzâm

Fehm eyleyüp icâz-ıla itnâb u mecâzı
Bildik ne imiş ma‘na vü tecnîs vehm ü ihâm

Keşf oldı hâkâyık diyü hikmetden urup dem
‘ Akl-ıla semâvâtda gezdik niçe hengâm

Tekmîl-i funûn itmek-içün baq şü cünûna
Sa‘y eyler idik şevk-ile ger şubh u eger şâm
[9]

Ol dâ‘iye-i mağlaşa-fermâdan uşandık
Güyâ ki görüp uyhuda ru‘yâlar uyandık

IV

Şann itme şağın kim bir olur ‘ilm-ile irfân
Hem-ser olamaz nûr-ı meh ü mihr-i dirahşân

‘ İlm ancak ider zulmet-i cehl-i dili zâ‘il
‘ İrfân ider ola yine de Hâkıkı nümâyân

‘ Âkil iseñ ey tâlib-i zî-fiṭnat-ı kâmil
Ol semt ü reh-i ma‘rifete ‘âzim ü pûyân

Olsanda eger ‘ilimde mânend-i Felâtun
Taḥkîk-i hâkâyıkda olursın yine hayrân

Derk eyle yeter nefsiñi ‘âlem nene lâzım
Vâcib mi saña ma‘rifet-i ‘âlem-i imkân

Fehm eylesin sen niye geldin ne ararsın
Bil kendini insân olagör olma çü hayvân

Ġavvâş-ı yem-i ‘aşk olup ol mâlik-i gevher
Zarf-ı dili mânend-i şâdef lü’lüye kıllân

‘Aşk âyine-i kâlbî ider şâf u mücellâ
Mazhar olur esrâra o dil kâvle muşaffâ

V

Eyle diliñi bülbül-i gülzâr-ı muhabbet
Ol bir gül için gam-zede-i hâr-ı muhabbet

Bir şem‘-i ruḥun şevk-ile pervânesi ol kim
Nerm ide dil-i suḥteni tâ nâr-ı muhabbet

Ḥurşîd gibi şu‘le verir şehr-i vücûda
Bir dil ki ola maḥla‘-ı envâr-ı muhabbet

Pür-zîb idegör dâğ-ıla var cism-i nizârı
Pîrâyesidir ‘âşıkñ âşâr-ı muhabbet
[10]
Mir’ât-ı dile gâşye-i gülgün-ı beḳâdır
Her lerziş-i tâb-âver-i sîmâr-ı muhabbet

Dâm-ı heves ü kâma düşüp muḫtarip olmaz
Âvâre-i bî-ḳayd-ı giriftâr-ı muhabbet

Geç bâd gibi ḳanḫara-i ‘aşk-ı mecâzı
Taḫḳîḳe ir ol vâḳıf-ı esrâr-ı muhabbet

Cehd eyle yûri vâdî-i taḳlîdde ḳalma
Ol ḫayret-ile ḳa‘r-ı gam u miḫnete ḫalma

VI

Geşt eyledim ol deşti biraz ben de muḳaddem
Oldum niçe âhû ile mestâne vü hemdem

Her tâze için sînede bir dâğ yaḳardım
Çâk eyler idim yaḳamı bir dilberi görsem

İtmişler idi göñlümi şad-pâre vü yağmâ
Ḳân ağlar idi yârelerim dilde dem-â-dem

Olsam biriniñ vaşlı ile ḫurrem ü dilşâd
Hicrânı idi diğeriñ bâ‘iş-i mâtem

Sayyâd-ı hevâ eyledi bir bende giriftâr
Kim ḳurtaramaz gelse bütûn bir yere ‘âlem

Bir şûḫ-ı cihân böyle perişân gezerken
Bend itdi dili ḳayd-ı ser-i zülfine muḫkem

Bir şîve ile eyledi üftâde vü meftûn
Efsûn-ıla mı kıldı musaḫḫar beni bilmem

Hiç çeşm-i cihân eylememiş mişlini ru‘yet
Bir dilber-i ten-perver o kim ḳaddi ḳıyâmet

VII

Bir dilber o kim âfet-i dîlsûz-ı cihândır
Âteş-i sîzân sanma şekîb-i dil ü cândır

Yanmış cigeri mihr ü mehiñ tâb-ı ruḫundan

Pür-fitne vü pür-şûr u dil-efrûz-ı zamândır

Nağcîri gönül murgı o şehbâz-ı nigâhın
Her bir müjesi tîr-i kazâ kaşı kemândır
[11]

Ḥaddîn görelî reşk-ile çatlar gül ü gönca
Ḳaddîn görelî ğıbtâ-keşi serv-i revândır

Âyîne-şıfat sîne-i billûrî mücellâ
Âşâr-ı şafâ şafâ-i rûyında ‘ayândır

Ser tâ bakırım mecma‘a-i hüsn ü leţâfet
Bir sîm beden hoşka dehen mûy miyândır

İnsân idebilsin mi taḥammül o nigâha
Kim ğamzesiniñ köşesi sükkân-ı cinândır

Mihri o mehiñ urdı dil ü cânıma âteş
Hey niçe dilim şabrıma sâ mânıma âteş

VIII

Oldum elem-i ‘aşk-ıla dil-ḥaste vü bîmâr
Bir derde şataşdım ki degil kâbil-i tîmâr

Kâr itdi dile tîĝ-i ğam-ı ‘aşk u muḥabbet
Feryâd u figân oldu işim derd-ile her bâr

Tab‘ımca baña itmedi bir kerre nevâziş
Dildâr idi ammâ ki ne ḥ‘âr u sitemkâr

Ol dem baña raḥm eyle disem tîĝ çekerdi
Ḳaşd eyler idi cânıma ol ğamzesi ḥûnhâr

Ben ‘aşık-ı peygûle-nişîn-i ğam u mihnet
Rüşen o mehiñ şevkı ile meclis-i aĝyâr

Allâha şıĝındık bu belâdan ki ne gücdür
Başîr ola dil dilber ola şûḥ u cefâkâr

Dil añladı kim kendine yok meyli o serviñ
‘Aşkından anıñ geldi ferâĝ aña da nâ-çâr

Terk itdim o sevdâyı biraz müddet ü eyyâm
Düşdüm heves-i ‘işrete aldım elime câm
[12]

IX

Mânend-i kadeḥ bâde-i ḥamrâya koyuldum
‘İşret ile ‘ayyâşlar içinde tıyuldum

Buldum baña uygun niçe rindân-ı mey-âşam
Meyḥâneveş envâ‘-ı mey-i nâb-ıla tıldum

Geh meygede geh ḥân u gehî ḥâne-i yârân
Devr eyleyerek duḥt-ı reze pekçe tıtuldu

Gökşu vü Kireçburnı Çıbıklı daḥı sâ‘ir
Yerlerde çeküp zevraḳ-ı mey ḥayli yoruldu

Mest itdi dili bâde ‘arâḳ cânımı yaĝdı
Meşrebce safâ meşreb-i gonceyede buldu

Geh mest ü gehî neşvelüce gâhice maħmûr
Geşt eyleyerek geh bulanup gâhi tıruldum

Çıkdık sefere şoñra biraz müddet ü eyyâm
Peş-tûğ gibi keyf-ile at üzre kuruldum

Gezdik görerek Rûm iliniñ dâr u diyârın
Cennet gibi âşâr-ı ħazân ile bahârın

X

Virdik seferi eyledik İstânbula ‘avdet
Bulduk yine ammâ ki gönülde daħı vaħşet

Mey gizlü kapanmış Ğalața daħı sâ’ir
Yerler ki iderdik oralarda dem ü ‘işret

Ben dâhı çeküp semt-i şafâya dil-i zârı
Vaħdetde idüp cünbiş-i şevk-âver-i keşret

Yağdım ciğaram ħabbı çakup zevkıme bağdım
Tiryâki gibi geh şükür itdim gehi şoħbet

Ķalbim evi ħable’s-sefer eylerdi teğallub
‘İşret diyü çekmekde idim cevr ü eziyyet

Terk itdim o sevdâyı hele ħamd ola Ħağğa
Şimdi ideyor ħiss-ile ğayrıya kifâyet
[13]

Şûfî baña ta‘n eyleme geçmem bu revişden
Kim eyleyemem şeyħ-ile kürsî ile ülfet

Biz mültefit-i zümre-i erbâb-ı vefâyız
Bir ħavilde divâne isek de ‘uğalâyız

XI

Ħağtım ki zebân-ı ħalem-i tuħfe-edâdır
Bir vâsıta-i zıkr ü şenâ-yı zurefâdır

Hiç boş çekemem bârını tesbîħ ü ‘aşânın
Çekdimse de yâ sehv ü ħağâdır ya riyâdır

Zevk-ile ma‘âş itmeliyim dünyede yoħsa
En‘âm-ı Ħudâ şâmil-i her bây u gedâdır

Erbâb-ı diliñ mâ-melegi mülk-i sühândır
Âşâr-ı ħalem tuħfe-i erbâb-ı sefâdır

Her noğta birer ħâl-i siyâh-ı ruğ-ı ħûbân
Her lafzı birer ħil‘at-ı zibâ-yı beğâdır

Bir kimse ki ħâmeyle ola ħayra muvaffağ
Elbette o meştûr-ı sühûr-ı sü‘edâdır

Aç bâb-ı murâdât-ı dil-i Nedreti yâ Rab
Söylet dilini kim o sükûtunda fenâdır

Ağvâlini cennât-ile didâra sebeb ħıl
Ef‘âlini ağvâline hep eyle mu‘âdil

Bahâriyye

.....

Başladı cânâ hübüba rûzgâr-ı nev-bahâr
Oldı cem' -i leşker-i sermâ feleğde târumâr

Yağasın kaçmış kavurmuşdı şafâ erbâbınıñ
Serdi-i merdüm-keş ü kec-rûzgâr-ı bî-çarâr
[14]
Zînet-i esvâk-ı şehre berd urmuşdı kilîd
Germi-i aqtâr-ı dehre berf çekmişdi hışâr

Âfitâb-ı 'âlem-ârâ hırka-i ebre serin
Çekmiş oynardı hemişe sâ' atıñ raqqâsî-vâr

Meh görünmezdi feleğde ehl-i bezm-i 'işrete
Eylemişdi şan şeb-i yeldâyı 'âşıkveş medâr

Gizlemişdi 'âşıkân naqd-ı niyâzın bi'z-zarûr
Eylemişdi dilberân kâlâ-yı hüsün ihtikâr

Mürde diller mağzen-ı kürbetde kaldıkça hazîn
Şâd ider ihyâ idüp ol kâdir-i perverdigâr

Çıkdı meydâna ziyâ-bağş-ı kaşûr hûr olup
Cirm-i hürşîd-i tarâvet-bağş u germiyyet-nişâr

Derledi hammâdun âhîr müsterîh oldı riyâz
Çağladı fışkıyeler çün selsebîl-i bî-çarâr

Her bir elvân-ı gülistân-ı na'îm-i dehre bak
Açdılar çeşm açılup ezhar mağbûbân-vâr

Başladı âhenge şevk u zevk-ile cümle tıyûr
Zîr-i şâh-ı verde oldı âsumân şebnem-nişâr

Nevcivânım vaqtidir 'azm-i çemenzâr idelim
Kim ele geçmez bilürsin böyle vaqt-i nevbahâr

'Ays u nûş eyyâmı geldi geçmesin fırsat demi
Her çemen da' vetdedir rindânı bülbülse hezâr

Şimdi üç çifte kayıkla 'azm-i Sultâniyyenin
Zevkine billâhi olmaz tıfl-ı nâzım hiç çarâr

Ortaköyden keyfiyetim eyleyüp andan hemân
Arnabudköyün yoluyla eyleriz elbet güzâr

Zeyn virür dostî-i raht-ı zer-i dünyâ bu yâ
Ânı dünyâlılıkla mesrûr eylesek n'olmuş ne var

Bu şabâhıñ hâlidir ahsâm için kûy-ı cedîr
Olsa olmaz mı efendim cây-ı hürşîd iştihâr
[15]
Göncesin sermest ol açıl oyna gül Nedret gibi
Mest iken dünyâ gâmin silsin süpürsün rûzgâr

Gazeliyyât

Harfî'l-elif

1

-- .-- .-- .--

Ey yâr harâbelere itdirme temâşa
Erbâb-ı gâmin hey'et ü sîmâsını bicâ

Dîvâne gibi koyma bizi nefis elinde
Dîvân-ı vişâliñde bizi eyle mu' allâ

Ehl-i kalemiz yazdığımı hep hasenât it
İz' âfım ihsân ile kııl sen bizi ihyâ

Kesme yedimiz zümrelerin kâselerinden
Pür-cünbiş olup zevk ide tâ cümle ehibbâ

Düş itme bizi bezm-i ehissâya kerem kııl
Nedret gibi kııl encümen-ârâ-yı elibbâ
2

--- -- -- -- --
Kesr-i mir'ât-ı fenâ itmekte seng-âsâ şahâ
Katıdır fülâddan dahı dil-i ehl-i beğâ

Âl u âlâyîşle gelmez hâtıra her dem neşât
Reng-rûy duhter-i rez eyler bizi rengin-edâ

Hayliden mest-i rahîk-i bezmgâh-ı leftere
Çeşm-düz-ı rûy-ı yârız gözlerimiz dâ'im rızâ

Kendimizden bî-nice 'âşık larız 'âlemde kim
Baş koşanlar yañılur cânâ bizimle câ-be-câ
[16]
Şeyh-i şahhâfân çalın sin başına dülâbını
Tıfl iken itdik temâm evrâk-ı 'akfî Nedretâ
3

--- -- -- -- --
Cem'-i mâl itse niçün hisset ider ehl-i ğınâ
Yemez içmez de nider mâl u menâlî zırafâ

Ya taşadduğ ya libâs veya mey ü dilber ile
Bildüğim her şeb u rûz itmelidür zevk u şafâ

Tâzeler tâzeleri bâde-i nâb u fişnâb
'Anberiyeye kesici söyle müselles cânâ

Mey içüp tâze sevüp cünbiş ü zevk eyleyegör
Yoğsa dinârı nider dâr u fenâda 'uğalâ

Nedretâ bizleri maħmûrluk itdi berbâd
Mest iken ayıla düşdük gider idik hayfâ

Harfî'l-bâ
4

-- -- -- -- --
Sâkî ne zamân bezm tola dilber-ile hep
Sâğarları taldur mey-i nâbla leb-â-leb

Âdâb gözet âyağın dîng alagör kim
Tâ hâke mey-i nâb tehî olmaya menheb

'Anber şapı yer 'anberiyeye nûş ideriz biz
Mezheb bize bu mezheb ü meşrebde bu meşreb

Yeğdir beli bir köhne çanağla şarâb içmek
Şu bardağ olmağdan ise şûh u müzehheb

Yoğ zînet-i dünyâda gözüm Nedretim ey dil [17]

Ben hûn-ı dili eyleyemem bî-hûde meksebe
5

--- --- --- ---
Kâkül-i ham-der-hamîñ çekdirdi emmâ pîç ü tâb
Şarılup âhîr şacıñ teline oldum kâmyâb

Pister-i vaşlîñ hayâli eyledi kıddim düta
Bilmem olmaz mı baña bir şeb nigârâ câme-ğâb

Bir ħariş-i bâğ-ı vaşl-ı dil-rübâyım şöyle kim
Lebleriñ emmekle olmam yalnız hiç şive-yâb

Ebruvânîñ resm-i mihrâb-ı tecellî-i cemâl
Gisûvânîñ râhat-efzâ-yı dil-i pür-ıştırâb

Hâşıl-ı ‘ömrümsün ey gel ħZâr u zâr itme beni
Gel gül açıl Nedret-âsâ çekme sultânım ‘azâb
6

--- --- --- ---
O perî-zâd ‘aceb kimleri yâr itdi bu şeb
Kağrı beytü’ş-şerefi cây-ı qarâr itdi bu şeb

Kimlerin yazısını qaraladı şubha değin
Kimiñ âşârını telfîk ü şümâr itdi bu şeb

Kimi şardı ten-i sîmînine bilmem bu gece
Kimlerin ħânelerin başdı ħarâr itdi bu şeb

Giceyi gündüze mi beñzedüp oldu tayyâr
Yoğsa ağyâra mı çarpıldı ne kâr itdi bu şeb

Nedret üftâde vü müştâkı iken cilvesiniñ
O perî-zâd ‘aceb kimleri yâr itdi bu şeb
[18]
7

--- --- --- ---
Ey cemâli ħıbtâ-bağş-ı ħüsn-i ħurş-ı âfitâb
Gün yüzüñ göster ki ref’ olsun aramızdan ħicâb

Gündüzüm hem-reng gîsû-yı şeb-i târ eyleme
Çekme cânâ rûyîña bürka‘ gibi ebr-i niğâb

Tâbiş-i ħurşîd-i berrâk-ı ruħuñla dâğ-dâr
Oldı bu cismim yeter bağrım dağı oldı kebâb

Sensin ol evc-i zarâfet şems-i tâbânı ki hep
Şark u ħarb olmağda mihrîñle felekde cilve-yâb

Devr-i nâzîñda seniñ Nedret zevâle irmesin
Ey cemâli ħıbtâ-bağş-ı ħüsn-i ħurş-ı âfitâb

Ĥarfî’t-tâ
8

--- --- --- ---
Olur mı şan‘at uygun oymadıkca eldeki âlet
İder mi ħurdekârı taşlak olsa âlet-i hey’et

Mehâbet zât-ı insân-ile revnağ-yâb olur yoğsa
Olur mı arslân yapmağla penpe ħâbil-i heybet

Hudâyî feyz diger çâşnî-i reng digerdir

Virir mi şerbet-i iftâr meyveş keyf ü germiyyet

Kalur mı şive-i aḥbâba tâḳat ehl-i ‘uzletde
Yeñiden itilâfa itmedikçe şevḳ-ile raġbet

Olur mı rind olan hiç bezm-i meyde lâf ile meşgûl
İder mi keyf-i mey ile da‘vî merdânîni Nedret

9

Çıtırđı ile pesden sâ‘ati iḥtâr ider sâ‘at
Felek destinde mîl üzre döner ġüyâ ki her sâ‘at

Şarup altunı zarf-ı sîme andan eylemiş taḳsîm
‘Aceb zincir-i pür-ḫalat u köstekler çeker sâ‘at

Mesîrinde yürür toġrı eger kim Engürüs kârı
Olursa ey daġâyıġ-bîn ü dâna-dil eger sâ‘at

Çalar çarpar rehâviden dil-i ‘uşşâkı seyrâna
Kuyunda şâhib ile seyre çıksa bir gider sâ‘at

Anîñ râz-ı dilin fehm eyle Nedret şakla ḳoynuñda
Zarâfetle neler söyler neler söyler neler sâ‘at

Harfî’s-şâ

10

Olma ey dil bî-hude her âteş-i sûzân ‘abeş
Her güle ḫayrân olup bülbül gibi eġân ‘abeş
[19]
Derd-i dildir söyleden ‘uşşâkı yoḫsa yoḫ yere
Tut kulaġ ey nâr-ı tenîm söylemem insâna ‘abeş

Muḳtezâ-yı ḫikmet-i Rabb-i ḫakîmi fehm iden
Dir mi ḫâşâ ‘âlem içre cin ‘abeş şeytân ‘abeş

Mest ü medhûş eyleyen câm-ı ḫaḳîḳatdır dili
Fi’l-ḫaḳîḳa fehm iderseñ sâḳi-i devrân ‘abeş

Düşme ta‘b-ı nâbe-câya Nedretâ hiç câ-be-câ
Dehr içinde eger ehl-i devr ider devrân ‘abeş
11

Faḳîri gerçi iġnâya olur hep aġniya bâ‘iş
Olur renc u şudâ‘a ba‘zan ammâ kim ġinâ bâ‘iş

Derûn aşḫâbı geçmişdir o mecrâdan k’ola pür-şûr
Olur dil râzın ibrâza olursa aġbiyâ bâ‘iş

Civâr u cârını itmez dücâ bir hûr bî-ma’nâ
Olur mı cevr cîrâna ġürûh-ı aşdıġa bâ‘iş

Ne var ey dil severseñ ḫüsnini hûbân u nisvânun
Muḫabbetdür vücûd-ı ḫalḳa zîrâ ibtidâ bâ‘iş

Eger dâ‘im Hudâ birdir diyü seyride ser-ḫâme
Olur tarḫ-ı zemîne anın-içün Nedretâ bâ‘iş

Harfî’l-cîm

12

-- -- -- --
Çeşm-i fettân-ı nigâra gâmezisi virmiş revâc
Zehre yokdur kimsede k'ide anıñla iħrâc

Hâk-ı râhında olup pâmâl dökme âb-ı rû
Kendi gönülü olmadıkça dilberin olmaz 'ilâc
[20]
Bilmiyen bilmez şağâr-ı meşreb-i ehl-i dili
Eylemez dildârına bî-vaqt 'arz-ı iħticâc

İbtihâc aşâridir çeşmi segirmek âdemiñ
Bakma fâl iħtilâca koyma bâle iħtilâc

Gerçi biz fenn-i bedî'î añlamışdık Nedretâ
Varmıdır bilmem kelâmında redîf ü izdivâc

13

-- -- -- --
Eglenüp kalma raķībânla cânâ geç geç
Baķalım gel bize aģyâra irâķdan geç geç

Cünbiş-i 'işreti meşrebce çıkar eyleme kayd
Meşrebiñden geç efendim geç efendim geç geç

Gerçi aģyâra mudârâda gerekdir ammâ
Vardır erkânı anıñ semtini ĝâyet geç geç

Bâd-peymâ olur elbette açınca yelegin
İrişür sâhil-i maṭlûbe kalur mı geç geç

Nedretâ zevraķ-ı 'aķla yine nîm aç yelegin
Rûzigâruñ elemin toĝrıca geh geh geç geç
14

-- -- -- --
'Arafâta çıķa ṫursun hele her yıl hüccâc
Bize beş vaķt namâz olmalı semer-i mi' râc

Aşıl mi' râc eħâdişi ketebede mestûr
Eyle İbn-i Hâcerin var ise revâ istiħrâc

Felegin şekl-i 'aķım olduĝın añla şundan
K'idemez toĝrıca bir ṫıfl-ı yetimi intâc
[21]
Keşf-i râz itmeye gör herkes ü nâ-kese kim
Pek kerim añlar lafıñ şâyed ola pek muħtâc

Beyt-i ma' mûr-ı me' ânîdir okusun şi' irin
Nedret erbâbı ider şaṫr-ı ĝarâbın iħrâc

Harfî'l-hâ

15

-- -- -- --
Kec-revân-ı râh-ı hîle 'âķıbet bulmaz felâh
Der-ķafaşdır elem elbet ṫâ'ir-i ķudsî cenâh

Gerdiş-i dülâb-ı çarḫı vâj-gûn añlar bilen
Cünbişinde ta' abile âsâyış itmez iķtirâh

Dil melûl-i firķat-i yârân iken i' nâya hiç
Fem-güşâ olmam hele bilmem daḫı fenn-i ferâh

Lâle gül sümbül kıranfil fül nergis yâsemîn
Her birin bir renge koymuş mürsel-i rûh u riyâh

Şi' rde Nedret luğât olsa ğarîbe göçmeyedir
Ma' na-yı maşşûdı fehm itmek her ehl-i iştilâh

16

Şanma esb-i dilkeş-âsâ başş ider Düldül ferağ
Murğ-ı ta' lîm âşînâveş virmiyor bülbül ferağ

Gerçi hoş bûdur kıranfil lîk şemm ü nazrada
Feyz ider elbette kıat kıat andan a' lâ gül ferağ

Bir degildir merd ü zen zînetle dildâr olmada
Perçem-i dilber ferağ virmez virür kâkül ferağ

Şibh ü şûrî başkadır zâtî temâşül başkadır
Virmez ehl-i diğkate her yerde ki sümbül ferağ
[22]

Muhtelifdür çünkü Nedret tab'-ı efrâd-ı beşer
Gülünü hândân ider saña virür bülbül ferağ

17

Eylemiş ol kâtib-i şaht-ı raqam taşhîh-i şah
Hoş-nüvis olmuş oturmuş eylemiş tercih-i şah

Naqş-ı faşş u mühr ekşer vech-i tahrire gelüp
Dil-hırâş olmağla eyler âdemî tefrih-i şah

İşlemek şah işlemedir kitâbı cânâ şevkle
Levha-i kırtâs üzre kııl hemân telvîh-i şah

Zümre-i küttâbdan itmiş hılâl-ı ta' nıla
Ba' zı divâna işitdik gözgöre teşrih-i şah

Hâcegân-ı devlet-i ' Osmâniyân içre kanı
Kilk-i Nedret eylemişdi bir zamân telmîh-i şah

Harfî'l-hâ

18

Farğ-ı ağıyâra çakup darb-ı kalemle şad-mîh
Aña göstermiyelim reng-i şafâdan zırnîh

' Asker-i ahraf-ı nâ-süfte ile şaff çeküp
Olalım düşmene gâlib ki yazılsın târih

Cengimizde ide mehter başılığ İsrâfîl
Yürüyüp dalkılıç olsun ' alem-ile mirrih

Re's-i a' dâyı kesüp sine vü bağrın delelim
Çekelim düşmene hem seyf-i siyâset hem sîh

Yapalım hâne-i dîni yıkalım düşmen evin [23]
Beytimiz şakfına Nedret çakalım nev gülmîh

Harfî'd-dâl

19

Ṭavr u reftârında cânâ ṭut sebîl-i iktîşâd
Yañılursun eyleme her mezheb üzre ictihâd

Bu Ḥanîfe mezhebi kâfî saña â' mâlde
Ṭavr-ı ' Oşmâniyi eyle mülkünde i' tiyâd

Girme dünyâ-yı denîde zîye çekme ıztırâb
Muqtezâ-yı şer' ü dîne eyle hüsn-i inkiyâd

Şi' re yâ şan ki yaḥûd taşîr-i esfâre faḫaṭ
Elvirür ta' lîḫ ḫaṭ yaz señde mânend-i ' imâd

Nedretâ taḥrîr-i evraḫ itmede tedḫîḫ ḫıl
Çün görür zerrât-ı â' mâlin kişi rûz-ı ma' âd

20

El ḫomaz ki beñzesin âbâya ebnâ-yı beled
Dem-be-dem ḫayrândır bu sırda şâḫib-veled

Ekşer ebnâ-yı zamân ma' ḫûle tâbi' dir velî
Ḳavl ü fi' linde niçün olmazlar âyâ mu' temed

İ' tikâdî fenleriñ ma' ḫûlunı gördük biraz
Oḫu menḫûl-i ḫadîmin ḫul hüvallahu aḫad

Şi' re raḡbet ḫalmadı şimdi kitâb ma' rifet
Aḫçe itmezse teḫî çeşmiñ yorup görme remed

Nedretâ dizsiñ ḫurûf-ı ḫâme-i şebdiziñi
Çarḫ-ı keçrev istese olurdu bir ' âlâ ' amed

[24]

Ḥarfü'z-zâl

21

Şavt-ı maḫreccâr-ı insanidurur cânâ lezîz
Naḡme-i evtâr u ' ud olmaz şehâ tenhâ lezîz

Biz ' araḫla bâdeden geçdik ḫumâr-âlûd olup
' Anberiyye şimdilik kâfidurur zirâ lezîz

Hem ḫafîfü'r-rûḫdur hem istemez çoklık meze
Bûs-ı la' l-i yâr-ıla yâ dil-güşâdır yâ lezîz

Rengi ḫûb u neşvesi pür-cilve şevḫı germ ü nerm
Bir güzel mestûre ḫızdır şivesi gûyâ lezîz

Yâseminden ḫahveden gülden ḫaranfilden görüp
Dürlüsün fehm eylemişdi Nedret-i şeydâ lezîz

Ḥarfü'r-râ

22

Gubâr-ı ḫâk-ı râḫiñ kim hevâ-yı lâmekânîdir
Dü-çeşm-i ' âşîḫ-ı dil-sûza kuḫl-ı Işfahânîdir

Muḫayyersin ḫarârında gel eyle ṭâhir âḡâza
Maḫâmîñ Râḫatü'l-ervâḫ u şevḫı Rûḫ-feşânîdir

Ḥicâziñ diñlenür geçme ' Acemden tîz Mâhûre

Yegâh u Bûselikden nağme-sâz ol kim zamânîdir

Nühüft ü Çâr-gâhıyla bulur ‘Uşşâk aramış
Nevâ-yı nağme-i râst ey civânım nâgehânîdir

Şabâdan kâkül-i cânân olur hoş-bûy çün şebbû
Hele nâz u niyâziñ faşlı cânâ şâdmânîdir

Bayâtî râhat-efzâdır Hüseynîde qarâr olmaz
Rehâvî nağmesi gûyâ felek mülkünde cânîdir

‘Aşîrân u Nihâvendî ü Kürdî ü Dügâh-âsâ
Hüzâm-ile Segâhıñ zevkî şâyed âsumânîdir
[25]⁴
Mağâmât istimâ‘ı çâredir derd-i dile Nedret
Kulağ tut nağme-serâ rebâbıñ şevkî mihânîdir

23

Firâşım hâsretiñle ey kemân-ebrû mezârımdır
Hayâlîñ gûşe-i gamda kadîmî gam-güsârımdır

Beni şem‘-i mağabbet yakdı yansın şağnı [gülistân]
Çü germâbe ocağı sönmesin bir şu‘ ledârımdır

Saña farğ-ı mahabbetden ben oldum gerçi bî-ârâm
Seni aramadan devr eyleyende inkisârımdır

Ne bir vaşlıñla şâd oldum ne devr-i bezm ü vaşl oldum
Beni bu hâl ile hayrân iden nâmûs u ‘ârımdır

Yıkılmazdı felek ârâmişe düşmekle bir Nedret
Yıkılsın bulmasın ârâm o bir cây-ı kararımdır

24

Süzüldükçe hemân şebbâz-ı çeşmi cân şikâr eyler
Hadeng-i gâmzesi bir günde bîn dil rağnedâr eyler

Gönül kenz-i mağabbetdir anıñçün çeşm-i giryânım
Dem-â-dem hâk-ı râh-ı yâre incüler şümâr eyler

İdüp sûfî medâr elde dem-â-dem cerre tebeyyün
Riyâ nağdın fısıldıyla şayar hem iftihâr eyler

Felekden bîm ü ümmîdim yok envâ‘-i beşer kânde
Ne feyz itse dil-i nâ-şâda luğf-ı Girdigâr eyler

Bu nazm-ı pür-kuşûrî i‘ tirâf-ı ‘aciz ile Nedret [26]
Elibbâ bezmine tağdîm ü ‘arza ictisâr eyler
25

O gönce dehen ne dem ki hezâr nâzla bir tekellüm ider
Biñ ehl-i sühân mişâl hezâr cûşa gelüp terennüm ider

⁴ Sayfa kenarında şu mısralar bulunuyor:

Şevk-i leb-i gülnârî dil-i ‘uşşâka qor qor
Dilber gelecek nağmelerin bûselik itsin
Ey mutrib usûliyle kemânîñ kulağın bur

Tahayyülümüzde gâyet-ile laîfeñin ol bütün bedeni
Hayâli kabûl-i şüret idüp bu rütbe neden teecessüm ider

Mişâl-i ney eyle dergeh-i dil-rübâda figânı ‘âşık iseñ
O şûh işidir karar idemez ki bir gün olur teraḥḥum ider

Bilinmedi şanma meylñ o şûha ne deñlü şaklar iseñ
Emîn ol efendi tavrına baksa ‘ârif olan tefeḥḥum ider

Ne çek çilemiz [dir] ehl-i hevâya tîr-i nigâhı kâfi iken
O şaşları yâyi Nedret işit ki tîr ü kemân te‘allüm ider
26

.--- .--- .--- .---
Añılsın bezm-i meyde şâd u ḥandân oldığım demler
Gül-i âl-i ruḥ-ı dildâre ḥayrân oldığım demler

Çeküp câm-ı Cemi cemm-i gâfir içre cemilü’z-zikr
Olup mest ü ḥarâb-âlûd u virân oldığım demler

Yazup evrâk-ı dilde la‘l-i âteş-nâk-ı dildârı
Cemâli muşḥafi cem‘inde ‘Osmân oldığım demler

Çerâğ-ı meygede sûzân olunca bezm-i ‘işretde
Kalup dâğ-ı dil-i ‘isyân u umrân oldığım demler

Ḥarîm-i bâğ-ı vaşl-ı yâri tenhâ eylenüp Nedret
Temâşâ bezm-i vuşlâtıda süḥendân oldığım demler
[27]
27

.--- .--- .--- .---
Dil-i şûrîde kim sinemde cânâ her zamân iñler
Yed-i muḥribda nâlân olup güyâ kemân iñler

Enininden şorulmaz ehl-i derdiñ küy-ı dilberde
Ne yapsuñ n’işlesin bî-çâreler eyler figân iñler

Olan devr-i felekde dûr u dârından diyârından
Dem-â-dem ḥûn-ı dilden dîdesin yur bî-gümân iñler

Ne bilsin ḥastegân-ı künc-i miḥnet pister-i râḥat
Firâş-ı yârda olsa zihî ḥuramaz hemân iñler

Semend-i kilik-i kitâbñ şahîli başkadır Ñedret
‘Înânı uymayan iñler yoluyla gâh uyan iñler

Ḥarfü’z-zâ
28

--- --- --- ---
Bâğ-ı dehr-i dûnda biz zümre-i ‘Osmâniyuz
Zümre-i küttâb-ı ‘Osmânî gül-i ḥandâniyuz

Lâle-i nu‘mânı çokdur gülşen-i dîniñ belî
Biz de ‘Osmânî-reviş bir lâle-i nu‘mâniyuz

İtmezüz billâhi nâbercâ tenezzül sû-be-sû
Bekriyüz ‘Osmâniyuz dil ‘âlemi sulṭâniyuz

Görmesin ma‘mûre ey ḳahhâr u iğrâmız bizim
Ḥûna Yunmuş bir alây ehl-i ḡarâz virâniyuz

Sen bizi iḳfâl-i ḥıfzıñla Ḥudâya ḳıl muḥît

Nedret-âsâ ehl-i ‘irfânîñ kulu kurbânıyuz
[28]
29

--. ---. ---. ---

Bir sencileyin dilber-i fettân ele girmez
Bir bencileyin ‘âşık-ı hayrân ele girmez

Bir sencileyin gülbün-i nevrete gül-endâm
Bir bencileyin bülbül-i nâlân ele girmez

Bir sencileyin hâl-i ruḥ-ı dâğ-ı meḥâsin
Bir bencileyin sînesi sûzân ele girmez

Bir sencileyin cünbiş-i gîsûları yeksân
Bir bencileyin hâli perişân ele girmez

Bir sencileyin dîdeleri meşrebi hûnî
Bir bencileyin Nedret-i bî-cân ele girmez
30

--. ---. ---. ---

Ol kaçları yâ çekdiğimiz şaste mi gelmez
Kimse buramaz kabzasını deste mi gelmez

Bâlâ-rev anîñ tiri yeleklenmede bilmem
Bâzûları bir şan‘ at ile peste mi gelmez

Taş dikmiş-idi menzile meydân-ı hünerde
Bilmem o güzel gizlü mi yâ haste mi gelmez

Mey nûş idüp olmuşdı ‘araḥ-nâk o dilber
Şimdi ‘acebâ câm-ı Cem eşkiste mi gelmez

Feth itmek için âb-ı merâm-ı dil-i zârı
Mînâ der-i Nedret gibi pâ-beste mi gelmez

Ḥarfî’s-sîn

31

--. ---. ---. ---

Eyler o perî zümre-i insâna te‘abbüs
Çün câm-ı tehî çehre-i rindâne te‘abbüs [29]

Yanmış o zevâllu da senin mihrîne itme
Ey mâh-liḳâ şems-i dirâşâna te‘abbüs

Bilmem nedir ey ḡonce-i ter sende de var sır
Açmazsın idüp bülbül-i nâlâna te‘abbüs

Bir dil ki yana şem‘ -i ruḥ-ı dilbere eyler
Fânûs-ı key olsa da pervâne te‘abbüs

Söyler sorılır ise eger bildiğîñ âşâr
Nedret gibi hiç eyleme iḥvâna te‘abbüs

32

--. ---. ---. ---

Püsküllü belâ başına ol âfetiñ ol fes
Ḳalyoncı civânından ümidiñ var ise kes

Cânâ çekilür şanma şaḳın makhere kahrı
Sevmez güzelim şâf hevâ kes sesi hiç ses

Vakıtle riyâh esdi savurdı kıtı vâfir
Nevbet bizim ey bâd-ı şabâ tırma hemân es

Bir şanma şakın herkesi ziyâde neler var
Kim nâkes ü kes mûr u meges bir degil öz kes

Dökmez ‘uçalâ nâ-be-mahalyüz şavtı zirâ
Nedret çekemez mâ’-i vuzû bârını her has

Harfî’ş-şin

33

..- - ..- - ..- - ..- -
Ne bilür mes’ele-i hikmeti şeyh ü dervîş
Ehl-i hey’et dimege eyleriz ammâ teşviş

Nâsîñ emvâlini iğfâlle ekl itmek için
Şeklini bozmuş olup cümlesi hep bed-endîş [30]

Halka dülâb ideriñ devr idemez ‘aklı olan
Çenber-i çarhı tehî dest olup ey dil bed-kîş

Müslimeñ tenbeli dervîş ü keşiş kübrânîñ
Denilür fi’l-meşel ey gül-ruh olunca bir iş

Varma Nedret yañılup semt-i tekâyâya şakın
Ma’ rifet ehlin ider dâriye-dârı dil-rîş

34

..- - ..- - ..- - ..- -
Dil uyup her rûzgâr-ı dehre seyrân eylemiş
Germi-i âhım cihânı şânki nîrân eylemiş

Her hevâ-yı baħr ü berri tecrübe kıldım temâm
Büy-ı râz aldım şabâdan verdi hayrân eylemiş

İsteriz baħr-i siyâhın rûzgârın kesmeye
Üstümüzden Hâk te’âla çünkü ihsân eylemiş

Poyraz açmış sine mahrek bogazını söylesem
Baħr u berden şân fenâ bâğın gülistân eylemiş

Mevsim-i şayf u şitâda şivesinden her gice
Sû-be-sû Nedret çerâğın hep firûzân eylemiş

Harfî’s-şâd

35

..- - ..- - ..- - ..- -
Yüri ey kaħbe felek pâyıñı tek toğrıca baş
Beni pâ-mâl-i ğam itdin yetişür yâyıñı baş

Bu döneklikle seni sevmezem ednâ da isem
Bulurum ‘avn-i İlâhî ile elbette ħalâş

Muşhaf-ı ‘aşk u hevâyı kanı ben ħatm ideli
Beni sen daħı sanursuñ ki oğurmuş ihlâs [31]

Zülf-i zühreñ ile beni yetişür şems evine
Yağdın aşup yetişür bir de ‘uğârid ile aş

Harfî’đ-dâd

36

-- -- -- -- --

Sineler dâğ-ı gamıñla pür-şükûfe çün rıyâz
Dîdelerdir maqsem-i âb aña mânend hıyâz

Hasretiñle eşk-i hûnînum harîm-i bâğda
Virdi reng ezhâra cânâ sû-be-sû sürh u beyâz

Hep kıyâs u hûlyâlar ‘ aksime eyler zuhûr
Müntec olmaz mebhâş-ı vuşlatda vech-i iftirâz

Çâre-i derd-i dili bahş-i şifâda yazmamış
Faşl-ı da‘ vî asmamış bu bâbda kâdî ıyâz

Nedretâ bu nazm-ı pâk-i dil-pezirîñ virmesin
Kaşd-ı tanzîr eyleyen erbâb-ı tab‘ a inkıbâz [32]

Harfî’ t-tâ

37

-- -- -- -- --

Kılmış ol meh-pâre-i hüsni müzeyyen hüsni hat
Dâğ yakmış hasretinden gül-‘ izârında nuqaţ

Eskiden her bâb-ı nâzı harf u harf ezberlemiş
Faşl-ı istiğnâda itmez kellâ vü ba’zâ gâlaţ

Görmedik bed vaşfin anıñ devr-i bezm-i hâşşada
Luţf-i ‘âm ammâ bize maşşûş her cevri faqaţ

Tıfl-ı dil maţ‘ ün-ı çeşm-i pür-füsûnuñdur seniñ
Kûy-ı yâr üzre gerek ‘uşşâka elbette faraţ

Nedretâ itmez keriyü’ş-şekl-i cism aşlâ qarâr
Bulmadıkca müstevî saţh üzre tâ hâk u vasaţ

Harfî’ z-zâ

38

-- -- -- -- --

Cennetü’l-esmâda cânâ olsa derdim yâ hıfz
Niyyet-i def‘-i raķîbe gizlü dirdim yâ hıfz

Zâhir evvel baţın evvel menziline dikdi taş
Pehlivân oldum ‘aceb meydâna girdim yâ hıfz

İşledür esmâyı dil-sûz olsa ‘aşkıñ âteşi
Yandı esmâm âhir ey dil-bende sürdüm yâ hıfz

Görmemiş mişlin o çeşm-i pür-füsûnuñ kimseler
Bir bakışla aldı ‘aqlım anı gördüm yâ hıfz

Bir perî-peyker sevüp naqd-i dili Nedret gibi
İki yüzden şevk-ile hep aña virdim yâ hıfz

Harfî’ l-‘ ayn

39

-- -- -- -- --

Eylerse bize cevri ü cefâ yâr ne mâni‘
Elţâfi dağı aña göre var ne mâni‘

Cerr itmek için cevri-ile meşgûl ola tursun
Bizler uzarız çâre nedir câr ne mâni‘

Şüretde bize yer yoğise açmağa râzi
Ma' nide açar bizleri settâr ne mâni'

Kıldıkca tecemmül sitemin kıldı muzâ' af
Allah biliyor zümre-i ağıyâr ne mâni'

Nedret ne gülün bülbülüsün bilmedi kimse [33]
İncitmese gülşende seni hâr ne mâni'

40

Hasret-i rûyuñla ey meh yandı sûzân oldu şem'
Gülşen-i 'aşka çerâğın dikdi sulţân oldu şem'

Şevk-i bezm-i vaşl-ıla sûzendedir pervâneveş
Şem' dâñ üstünde her şeb mihr-i rahşân oldu şem'

'Âşık-âsâ kendü yağınla yanup yakılmada
Hem-şafâ-yı 'âşık-ı bî-şabr u sâ mân oldu şem'

Dûdmân-ı fitne-i ağıyârı itfâyâ meger
Hânedân-ı ehl-i dilde mâh-tâbân oldu şem'

Oldı gördüm mest olup ser-germ-i ceşñ şubha dek
Dün gice gündüz ne hâl oldu girizân oldu şem'

Sûzişin şordum serim kat' itdiler miqrâz ile
Kendü derdimle yanarken didi nâlân oldu şem'

Pek fetîl almış qararmışdı fetîliñ kездiler
Geldi gül gibi açıldı şâd u hândân oldu şem'

Parladır ehl-i şafânıñ neyyir-i 'irfânını
Genc-i vañdetde 'aceb mir'ât-ı 'irfân oldu şem'

Şem' bir eski ışıkdır sönmesin Nedret gibi
Tâzelendi tâb-ı şî' rimle firûzân oldu şem'

Harfî'l-gayn

41

Meysiz olmuşduk biraz eyyâm-ı muhtellü'd-dimâğ
Şimdi buldurduk şuyın minâyâ biz bulduk mesâğ

Biz şarâb-ı erğuvân-ı vuşlatı nûş eyledik
Olmasun olsun dilerse hâma nâ-bercâ yasağ [34]

Mest-i medhûş-ı elestiz elde câm-ı mey gerek
Yohsa çokdan eylemişdik hûy-ı rahimden ferâğ

Duñter-i rez pekçe mestûr idi bozdum hufyeten
Perdesin kaldırdım âñir işledim bir iş ki sâğ

Nedrete dûñ aqçesiyle virdi dûñ mey mey-fürûş
Parlasun câmı 'araqveş yâ Rab olsun alnı âğ

Harfî'l-fâ'

42

Kâküli virmiş ruñ-ı hâmrâ-yı yâre tâb u tef
Vañtidir şarıl belinden eyleme vañtiñ telef

Çeşm-i mesti şöyle maḥmûr-ı mey-i lutf oldu kim
Her nigâh-ı ‘işvesinde zâhir âşâr-ı şegaf

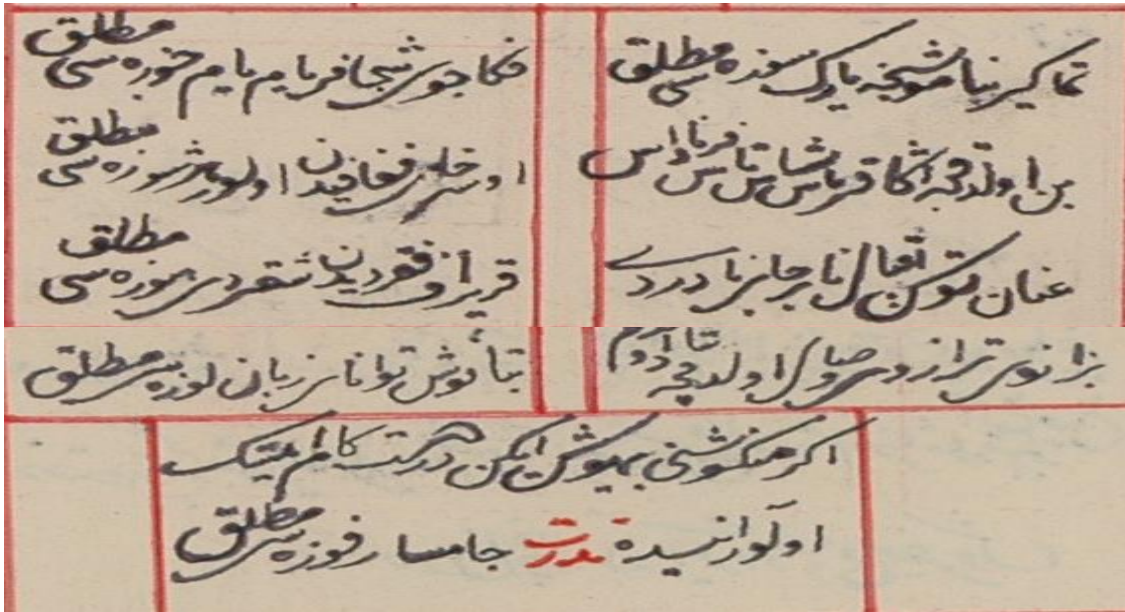
Nâfe-i müşgîni gûyâ penbe içre müşk-i ter
Gerdeni bûy-ı laṭîf-i gülle mülle mü telef

Bir müferriḥ nesnedir mâbeyn-i faḥreyne ki hiç
Uylık uyduḡça çıkılmaz pâ-be-pâ ü kef-be-kef

Nedretâ zenpârelikden fâriḡ olma şübhesiz
Toḡrı bir yoldur ki olmaz anda çok seng ü ḥazef

Harfî'l-kâf

43⁵

Temâgîr-i binâmûşınca yârîñ suzesi muṭlaḡ
Fekâ-cûşî secâ feryâm-ı yâm-ı ḥavzası muṭlaḡ

Ben oldıḡca aña ḡarmas-ı şas-ı tas-ı ferd nadas
O serḡas-ı fiḡaniden olur her şuzesi muṭlaḡ

‘Înân-ı tevsen-i iḡbâl-i nâ-ber-câsı nâdirdi.
Ḳureyratı fıkırdıdan şakırdı huzesi muṭlaḡ

[35]

Be-zânû-yı terâzûsı vişâl oldıḡca şâd oldım
Tebatuş-ı tüvânâsı zebân-ı luzesi muṭlaḡ

Eger mengûşunu bi-ḡuş iken derdest-i kâm itsen
Olur anı da Nedret câm-sâr-ı fuzesi mutlak

44

Virür bezm-i meye ḡûbân-ı gül-rû sâḡiyâ revnaḡ

⁵ Söz oyunlarının fazlalığı ve çok sayıda tereddüt edilen kelime bulunmasından dolayı bu gazelin orijinali de verilmiştir.

Bulur şem‘-i şebistân olsa meclis rû-nümâ revnağ

Gider gâssâleden yıkandıkça telhî-i huşk-dimâğ
Bulur pür-velvele muṭrıbla bezm olsa dilâ revnağ

Sen ey sâķî unutduñsa tehî destân-ı mestânı
Ḥayâl-i germi-i meclis virür hâlâ baña revnağ

‘Arakdır piş lâzımdır dimişler gerçi şahbâya
Baña ammâ virür şâfî şarâb-ı dil-güşâ revnağ

Ḥumâr-âlûd olup kaldı ayakda hayli müddetdir
Ayaqlandır ki Nedret bulsun ey meh câ-be-câ revnağ
45

--. ---. ---. ---

Ḥaṭṭ eylemese vechini tezyîñ muḥaḳḳağ
Ebvâb-ı merâm olmaz idi yâr-ıla muğlağ

İgnâ idemez lu‘b-ı tavîle dil-i zârı
Kalmış kapısuz çul çürüdür şayğısuz aḥmağ

Şıkkı gibidir mâl ü menâl enfes-i hemmüñ
Güyâ ki ehilden oluyor nağz-ıla müştâğ

Almazsa n’ola dizgin eger tevsen-i hâmeñ
Ey dil varıyor istediğîñ vâdiye muṭlağ [36]

Nedret çekilür bâr degildür hele billâh
Yâriñ ola boynunda ger ağıyâr-ı mu‘allağ
46

--- --- --- ---

Olmaz ey meh-rû bilirsin devr-i ‘âlem yeknesağ
Eylemez kesb-i ta‘ ayyüş ibn-i âdem yeknesağ

Geh bahâr u geh ḥazân u gâh hüzn ü geh sürür
Görmüşüz ammâ degildir sûr u mâtem yeknesağ

‘Âlemi ignâ iderdi cûd-ı ma‘n olsa müdâm
Fâḳa ḳalmazdı olaydı devr-i Ḥâtem yeknesağ

Gezmedik ma‘mûre-zâr-ı ‘âlemiñ her kûşesin
Görmedik meşrebce mey yâ rûḥ u bâdem yeknesağ

Ṭıfl-ı dil gerçi kebûterveş gezüp pervâz ider
Ben tevekkül üzre Nedret rengdârım yeknesağ

Ḥarfî‘l-kâf

47

--- --- --- ---

Ey perî bir şeb seniñle ‘azm-i mehtâb eylesek
Bengi üç çiftyle seyr-i ‘âlem-i âb eylesek

Mihr günde varsağ ey meh-rû otursağ ḳahveye
Keyfle tâ şubḥa dek şoḥbetde iṭnâb eylesek

Var der-i germâbe anda germi-i meyle girüp
Gisuvân-ı cünbiş ü âhengi şâdâb eylesek

Bezmine râh gelse iştî‘âle bir şüret virüp
Bezm-i zümrân oldıgun meşrebce işrâb eylesek

Mest olup başdan kara gezsek gice gündüz yine [37]
Seyrimizde Nedretâ birkaç gün igrâb eylesek
48

-- -- -- -- --

Yanmaz idik ol şem^c -i ruḥı mûm idebilesek
Def^c -i keder ü tâli^c -i şûm idebilesek

Bir şeb gelüp ey şûḥ-ı cefâ-pîşe seniñle
Bir bezme hevâdâri-i ḥayşûm idebilesek

Nâlân oluyor ḥZâhiş-i vaşlıñla gönüller
Ney sızlamasın bezmde ma'dûm idebilesek

Esrâr-ı nihân-ı dili aḡyârdan ey meh
Neylesek idüp ḥâşılı mektûm idebilesek

Gerdîñ yetişür dâr u diyârın Anaḡolıñ
Nedret yine ḡayy-ı çemen-i Rûm idebilesek

Ḥarfî'l-lâm

49

-- -- -- -- --

Terligiñ var ey melek-ḡû meclise mestâne gel
Dest-i sâkiden ayaḡ al luḡf idüp rindâne gel

Çaḡ çaḡışdur terlesin rûyiñ ' arañdan gül gibi
Taḡ ḡaḡışdır kefi meyle mecma^c -i ' irfâne gel

Şaḡınup ey meh kapanma çârtâk-ı ḡuşşada
Âfitâb-âsâ açıḡdan dön tolaş meydâne gel

Şehsüvâr-ı ' arşa-i ikbâlsin ey nâzenin
Gâh üzengi parladup aḡbâb-ıla seyrâne gel

Bârid olma zâhidâ bezm-i meye varmam diyü
Nedret-âsâ mûm olup hem-ḡâlet-i pervâne gel

50

-- -- -- -- --

Dönüyor şem^c için ey dil gice fânûs-ı ḡayâl
Yanıyor şevḡ-ile ḡandîl-i maḡâmât-ı vişâl

Ḥayli pervâneleri var fenâriñ cânâ
Müşḡil ü meşḡale baḡ yanmadadır şem^c mişâl

Şems olup ḡuḡb-ı dem ü ' âlem-i mülk-i melekût
Şemsiyân itmededir ' avded-i ḡânı hemḡâl

Giceden ehl-i şafâ şems onuñ şem^c i gibi
İtmelü yollu yolunca hele naḡl-i aḡmâl

Şapma Nedret yañılıp ḡoḡrı yolıñdan zîrâ
Râhrev olmamalu rehzen-i cünd-i abdâl [38]

Ḥarfî'l-mîm

51

-- -- -- -- --

Rind-i bi-kaydı cihânım şöhret ü nâm istemem
Mest ü medḡuş olsam câm-ı gül-fâm istemem

Bende-i sultân-ı ' aşḡım çarḡa itmem ser-fürü

‘Âşık-ı âzâdeyim nâm istemem kâm istemem

Râh u gülşen mâh u şems u sâye hep birdir baña
Hâşılı meyhâne vü mescidde ârâm istemem

Yâr-ıla hem-meclis olsam bûse almam ağzıma
Bâğ-ı vaşlı dil-rübâdan mîve-i hâm istemem

Şâ‘ir-i âluftu tab‘ım yâri serkeş isterim
Nedretâ maḥbûbımı her vech-ile râm istemem

52

--- -- -- -- --
Hâne-i kalbi ğam u endûh-ı medfen istemem
Arzû-yı vaşlı yâri nâ-be-câ ben istemem

İsterim dildârı âġûş-ı vişâlimde belî
Hicr ü vaşlın rûz u şeb ammâ ki birden istemem

Şubḥ olunca isterim yâr ile cünbiş her gice
Maḥdem-i şubḥı niçün bilmem ki erken istemem

İ‘tidâl ister gönül hâlât-ı vuşlatda hüner
Hân mân-ı vaşlı pek berbâd ü pek şen istemem

Baña ‘aşkından şararmış gül de olsa elvirür
Gülşen-i vuşlatda Nedret tâze sûsen istemem [39]

Harfî’n-nûn

53

--- -- -- -- --
Haḫ Te‘âlâ hân mân-ı dîni ma‘mûr eylesin
Eynema kânû ‘adâyı ḫZâr u maḥhûr eylesin

Bozsun a‘dâ-yı liâmun cem‘ini hep sû-be-sû
Keşret-i cem‘iyyet-i iblîsi meksûr eylesin

Ümmet-i merḥûme faḫrullâh nâmı an-be-an
Dil-şikestî-i‘adûmuz ile mesrûr eylesin

Eylediñ Nedret tevekkül ḫalîkü‘l-ḫayra hemân
Faḫl u iḫsânı ile ḫayr işe mecbûr eylesin

Harfî‘l-vâv

54

--- -- -- -- --
Olamaz sâḫ-ıla bir lîn şafâda zânû
Bir deġil nâf-ıla sedyân u bedân u bâzû

İki çeşmi gibi bâdâmları açık iken
Baḫarım yâre toyıca göze girmez ġisû

Mey-i nâb-ile olup yârla mest ü mesrûr
Lezzet-i vuşlata toysaḫ ikimiz tâ-be-gelû

Secdegâh etmelüdür nûr-ı cebîn-i yâri
Eski miḫrâbdır ey mâh-rû ḫâḫ-ı ebrû

Olma Nedret gibi her levne ḫarîn ü meyyâl
ḫâtiriñ reng-i keder ḫılmaya târ u ḫarañû
[40]

Harfî'l-hâ

55

..-- ..-- ..-- ..--

Ey perî-peyker baña cevr eyleyüp nâz eyleme
Künc-i hâlvette beni diliñle hemrâz eyleme

Gülşen-i vaşlında dil gâhice nâlân olsa da
Nâlišimde tek hezâr-ı zâra demsâz eyleme

Ben maqâmât içre mâhûr anlarım cânâ nağam
Nâz idüp ey dil-rübâ sen vaqf-ı şehnâz eyleme

Oynasın cânım yürekde meşrebimce sen hemân
Nâ-be-câ her mevki'-i maqlûba pervâz eyleme

Cilve kıll Nedretle her şeb şalma ferdâya beni
Luţf idüp ammâ ki gayra râziñ ibrâz eyleme

56

--. --. --. --.

Etrâfını her şem'-i ruḥun dolma tolanma
Pervâne-şıfat şevkle her âteşe yanma

Şeftâlû añup öyle çınâr itme o servi
Her naḥle hemân mive ümîdiyle uzanma

Va'd-ı kerem eylerse saña dilber eyâ dil
Diñle sözümmü umma vefâ gûş it inanma

Şıdk-ıla çalış kâm-ver olmağsa merâmîñ
Semt-i der-i maqşûda hemân var gel uşanma

Düş sevdiğiniñ pâyına var bir kadem aqdem
Beyhûde hayâlâtle Nedret oyalanma

Harfî'l-lâmü'l-elif

57

..-- ..-- ..-- ..--

Olmaz ol şems-i semâ şimdi hüveydâ meşelâ
Gözde sevdâ oluyor dilde süveydâ meşelâ

Ḥaṭ-ı esved ile taḥrîr-i varaq-pâre iden
Ṭaḥınur pîr muğana ḥâtem-i beyzâ meşelâ

Bende yoq şabr u sükûn ey gül-i bî-ḥar-ı cefâ
Reng u bû yok mı 'aceb sende de cânâ meşelâ

Güli aşlâ göremez dirler egerçi meşhûr
Niçün inler yine şu bülbül-i şeydâ meşelâ

İderim da' va-yı 'irfân u hüner Nedret-veş
İdemem nâsla beyhûdece gavgâ meşelâ

Harfî'l-yâ

[41]

58

..-- ..-- ..-- ..--

Dehenin vaşf idemez her bir ağız ḥaffâfi
Lebiniñ ehl-i sühen olmalıdur vaşşâfi

Nukat-ı hüsnünü taḥrîr idemez ehl-i beyân

Kilk-i fikretle yazılmaz o bütün evşâfi

Olmuş âraste-ârâ-yı ticâret ammâ
Kârı tervîc-i metâ' eylemedir şâmşâfi

Çeşminiñ kârına virmekde iken gamze revâc
‘Âşıkıñ cânın alur olmasa ger inşâfi

Kızdırur müşteri-i vaşlını bir hâlet ile
Âteş-i reşk ile kızmaz mı ‘aceb eşnâfi

Yüriyor ba' zıları cezme ile tennûre
Kiminiñ matlabına nîm-nigâhı kâfi

Görmemiş mişlini billâh o perîniñ Nedret
Geşt iden memleket-i Rûmı gezen âfâkı

Velehü

59

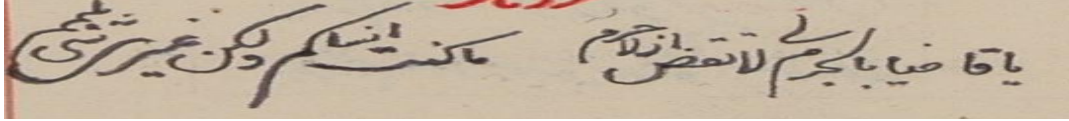
--- -- -- -- --
Kıpladı kalbim ilin mezheb-i nu' mân-ı Şağfî
Hânefiyim Hânefiyim Hânefiyim Hânefi

Müfredât

Ferd

--- -- -- -- --
Dil şikârıñ dâne hâliñ dâm dirseñ perçemiñ
Tîr-i nâgeh-res müjen kaçın kemân olsun şehâ

Ferd

[42]

--- -- -- -- --
Çoçbaşı için gel çolına gir kızucağım
Boynuzları tepsin eger ağyâr baçarsa

Ferd

